

Álftanesskóli
2013 – 2014

ÁLFTANESSKÓLI
– allir eru einstakir

Uppeldi til ábyrgðar
Uppbygging sjálfsaga
4. bekkur

Álftanesskóli
Ágúst 2013

Kæru umsjónarkennarar,

Í þessari möppu er meðal annars að finna markmið og lista yfir verkefni sem þú átt að vinna með árganginum þínum í vetur. Uppeldi til ábyrgðar fylgir mikil verkfærakista sem kennarar geta nýtt sér en til þess að hún virki sem best er mikilvægt að nemendur fái ákveðinn fræðilegan grunn, þannig að samtöl byggji á sameiginlegum orðaforða nemenda og kennara/stjórnenda. Í uppeldi til ábyrgðar felst mikil forvörn og því er mikilvægt að byrja skólaárið á þessum verkefnum og uppskera síðar um veturinn góða hluti hvað varðar agamál og ábyrgð nemenda. Það er í höndum okkar kennara að miðla og þjálfa nemendur á þennan hátt og skólastjórnenda að styðja við bakið á okkur eftir þörfum.

Öllum verkefnum skal vera lokið í síðasta lagi 15. október ár hvert, en hugmyndafræðinni er viðhaldið í bekkjarumræðum og í samtölum við einstaka nemendur eftir þörfum yfir veturinn. Kynning á sáttmálum fer fram í lok október. Mikilvægt er að allir árgangar leggi einhvern aukatíma undir þessi verkefni í um tvær vikur að hausti og haldi svo áfram þar til öllu er lokið í vikulegum lífsleiknitímum. Mikilvægt er að umsjónarkennari á unglíngastigi geri sáttmála með bekknum sínum en það er ekkert því til fyrirstöðu að aðrir sem koma að bekknum taki hluta af þeim verkefnum sem eru á listanum. Það þarf að taka aukatíma í þessi verkefni og því betra ef það deilist niður á ólíkar námsgreinar á fyrstu tveimur vikunum.

Gangi ykkur vel, stjórnendur og fagstjóri

Áherslumál

Haustfundir með foreldrum 1. vika sept.:

Uppbyggingardagur

Fræðsla og vinna með Uppeldi til ábyrgðar-uppbygging sjálfsgaga

1. Bekkur	Kynning á „Uppbyggingarstefnunni“
2. Bekkur	Vinna með „Mitt og þitt hlutverk“
3. Bekkur	Vinna með „Parfirnar fim“
4. Bekkur	Vinna með „Stutt inngríp“
5. Bekkur	Vinna með „Sáttmála“ foreldra og skóla/ bekk/ árgang
6. Bekkur	Vinna með „Skýr mörk“
7. Bekkur	Vinna með „Jákvæð samskipti – minni þvingun“
8. Bekkur	Vinna með „Fimm stöður stjórnumar“
9. Bekkur	Vinna með „Lífsvagninn“
10. Bekkur	Vinna með „Óskaveröldina“

Áherslumál

Vorfundur með foreldrum 17. - 21. mars:

Uppbyggingardagur

Fræðsla og vinna með Uppeldi til ábyrgðar-uppbygging sjálfsaga

Ath. Fyrirkomulag og verkefni - t.d. að samþætta Uppbyggingardag og að nemendur kynni og segi frá vinnu vetrarins í Uppeldi til ábyrgðar.

1. Bekkur Kynning á „Uppbyggingarstefnunni“
2. Bekkur Vinna með „Mitt og þitt hlutverk“
3. Bekkur Vinna með „Parfirnar fimm“
4. Bekkur Vinna með „Stutt inngríp“
5. Bekkur Vinna með „Sáttmála“ foreldra og skóla/ bekk/ árgang
6. Bekkur Vinna með „Skýr mörk“
7. Bekkur Vinna með „Jákvæð samskipti - minni þvingun“
8. Bekkur Vinna með „Fimm stöður stjórnunar“
9. Bekkur Vinna með „Lífsvagninn“
10. Bekkur Vinna með „Óskaveröldina“

22.8.2013

Sveinbjörn Markús Njálsson,
skólastjóri

Markmið í Uppeldi til ábyrgðar

4. bekkur

Viðfangsefni:	Markmiðið er að nemendur:
Mitt og þitt hlutverk	Öðlist skilning á verksviði sínu sem nemenda og verksviði starfmannanna skólans, svo sem þeirra sem sjá um kennslu, stuðning, sérkennslu, gangvörslu o.frv.
þarfir	Læri að þekkja 5 grunnþarfir sínar. Læri að uppfylla þarfir sínar á jákvæðan hátt og í sátt við aðra.
Sáttmáli	Þjálfist í að setja sér markmið sem hópur. Þjálfist í að gera með sér samkomulag. Verði meðvitaðri um þau gildi sem skiptir þau máli. Hafi á færi sínu að nýta sáttmálann sinn í umræðum þegar eitthvað kemur upp á.
T-spjöld	Gerir sér grein fyrir merkingu gilda sem notuð eru í sáttmála bekkjarins, þ.e. hvaða hegðun lýsir þessu gildi og hvaða hegðun gerir það ekki.
Óskaveröldin	Öðlist skilning á þeim myndum sem við höfum í höfðinu af því sem okkur líkar best og gerir okkur hamingjusöm. Átti sig á hvað er að gerast þegar við verðum óhamingjusöm og ósátt og hvaða leiðir við höfum til að vinna með það.

Verkefni og gögn

4. bekkur

Vinnuhugmyndir	Verkefni og gögn
Mitt og þitt hlutverk	
Umræður með kennara og skráning á þar til gert blað. Má hugsa sér að endurnýta frá fyrra ári.	Verkefnablað: Mitt og þitt hlutverk. Hægt að setja upp á ólíka vegu. Fræðslugögn: Bæklingur í þýðingu Magna Hjálmarssonar sem er til á bókasafni skólans. Samskrá: UTÁ-verkefnabanki, mappa merkt Mitt og þitt hlutverk.
Þarfir	
<p>Nemendur fá stutta fræðslu/upprifjun um þarfir. Hvað þær heita og hvernig þær eru okkur mikilvægar.</p> <p>Valverkefni: Skoða hvernig við getum uppfyllt þarfir okkar í skóla og utan skóla. Hægt að teikna upp myndir eða taka ljósmyndir. Sama verkefni væri hægt að setja upp í hugarkort.</p> <p>Útbúa þarfavegg. Nemendur koma með hlut að heiman til að hengja á vegginn. Ræða hvaða gildi hluturinn hefur fyrir nemandann og tengja hann við viðeigandi þörf. Dæmi: Verðlaunapeningur = stjarna eða bangsi = hjarta.</p> <p>Vinna verkefni um vináttu í tengslum við umhyggjuþörf.</p> <p>Verkefnablað um ást og umhyggju í anda Y-spjalds.</p> <p>Verkefnablað um frelsi</p> <p>Verkefnablað um ánægju í anda T-spjalds.</p> <p>Leikur: Bingóleikur um áhrifapörf.</p>	<p>Fræðslugögn: Þarfir.</p> <p>Leiðbeiningar með bingóleik.</p> <p>Verklýsing: Vinnublaðið Góð vináttu, vinnublað um ánægju, vinnublað um ást og umhyggju, og vinnublað um frelsi.</p> <p>Samskrá: UTÁ-verkefnabanki, í möppu merktri Þarfir eru leiðbeiningar, mynda og hugmyndabanki.</p>
Sáttmáli	

<p>Velja gildi í sáttmála, gera hann myndrænan og semja sáttmálasöng.</p> <p>Að viðhalda sáttmála: Nota hann í umræðum þegar eitthvað kemur upp. Einnig mikilvægt að taka reglulega umræður um hvernig þeim finnist ganga að uppfylla sáttmálann sinn.</p>	<p>Verklýsing: Sáttmálagærð</p> <p>Samskrá: UTÁ-verkefnabanki, í möppu merktri Sáttmálar eru leiðbeiningar, mynda og hugmyndabanki.</p>
T og Y spjöld	
<p>Taka gildi sáttmálans og skilgreina þau í T-spjöld.</p> <p>Hægt að setja spjöldin upp á mismunandi vegu.</p>	<p>Verkefnablöð: T-spjöld eða nota hugmyndflugið í skemmtilega uppsetningu.</p>
Óskaveröldin	
<p>Nemendur kynnast hugmyndinni um óskaveröldina. Um myndir sem við höfum í höfði okkar um það sem okkur líkar best og nærir sál okkar. Umræður og verkefnavinna tengd þeim tilfinningum sem vakna í tengslum við óskaveröldina okkar.</p>	<p>Verkefnablöð:</p> <p>Mynd af höfði til að teikna í.</p> <p>Blöð um tilfinningar og ljós.</p> <p>Samskrá: UTÁ-verkefnabanki, í möppu merktri Óskaveröldin og lífsvagninn eru upplýsingar um lífsvagninn</p>
Sáttaleiðir	
<p>Þjálfar nemendur í að nota sáttahring þegar upp kemur ágreiningur.</p> <p>Kynna nemendum fleiri leiðir til að ná sáttum.</p>	<p>Verklýsing: Lýsing á orðum sáttahringisins, fleiri leiðir og hugmyndir er að finna í UTÁ-verkefnabanki merktri Sáttaleiðir.</p>

Halda vikulega bekkjarfundi þar sem farið er yfir samskipti vikunnar. Gott að flétta inn í þá umræðu um þarfir, hlutverk, lífsvagninn og sáttmála. Sjá leiðbeiningar um umræðufundi.

Ef hegðun nemanda er erfið og kennari vill taka næsta skref í vinnu með viðkomandi nemanda, getur hann nýtt sér ýmis eyðublöð sem snúast um áætlun nemandans um bættu hegðun. Þessi blöð má finna í möppunni UTÁ-verkefnabanki undir Áætlun um bættu hegðun.

Uppbygging sjálfsaga Matslisti kennara

4. bekkur

Verkefni unnin með nemendum

	Já	Nei
Ég hef unnið verkefni um mitt og þitt hlutverk með nemendum.		
Ég hef unnið verkefni um þarfirnar með nemendum.		
Ég hef rætt við nemendur um skýr mörk og viðurlög við agabrotum.		
Ég hef unnið með óskaveröldina með nemendum.		
Ég hef gert bekkjarsamning með nemendum.		
Ég hef unnið Y og/eða T spjöld með nemendum.		
Ég hef notað hugmyndina um lífsvagninn í umræðum með nemendum.		
Ég nota sáttahringinn með nemendum þegar upp kemur ágreiningur.		
Ég hef æft nemendur mína að leysa úr ágreiningi.		
Ég held reglulega bekkjarfundi með nemendum.		

Hvaða verkfæri hef ég nýtt mér?

	Oft	Stundum	Sjaldan
Ég nota stutt inngrip.			
Ég nota já ef eins oft og ég get.			
Þegar ég segi nei útskýri ég ástæðu þess.			
Ég spyr mig skiptir þetta máli áður en ég hef afskipti.			
Ég nýti opnar spurningar þegar ég ræði við nemendur um agabrot.			
Ég nýti lykilsurningar Glassers þegar ég ræði við nemendur um agabrot.			
Ég nýti mér að rekja á milli.			
Ég huga að tóninum í röddinni og fasi þegar ég tala við nemendur.			
Ég nýti mér áætlanahringinn.			
Ég nýti mér uppbyggingarþríhornið þegar ég ræði við nemendur um agabrot.			
Ég nýti mér relgufestu ef uppbygging virkar ekki.			

Reglur friðarborðsins (sáttahringur)

- Muna að enginn er fullkominn
- Allir segja frá
- Segja sannleikann
- Forðast ásakanir, afsakanir, skammir, tuð og uppgjöf
- Hlusta án þess að grípa fram í
- Skrifa niður hugmyndir um lausn
- Velja bestu lausnina

Hugmyndin að friðarborðinu hefur Diane Gossen fengið frá frumbyggjum í Kanada. Flokkar indjana höfðu það fyrir reglu að setjast að friðarborði til að leysa ágreining eða deilur.

Sniðugt er að setja setningar upp á hringlaga form og vinamynd eða þarfamynd í miðjuna, plasta kartonið og hafa tiltækt í stofunni þegar upp kemur ágreiningur.

Þarfirnar

Hvernig getum við mætt þörfum nemenda í skólanum?

Öryggi: Fæði, skjól, líkamleg þægindi, vera öruggur.

Skóli: Líkamlegt og andlegt öryggi.

- Nesti, hádegismatur, opinn gluggi, blóm.
- Reglur til að tryggja öryggi.
- Hefðir sem auka skipulag og öryggi.

Umhyggja: Þörfin að tengjast öðrum. Fjölskylda, vinir, kunningjar, opinberar skemmtanir.

Skóli: Það sem kennari getur gert:

- læra nöfn allra,
- heilsa nemendum,
- kynnast nemendum vel
- leyfa þeim að kynnast þér
- hópavinna
- vinna að góðum hópanda
- vera reglulega með bekkjarfundi, leysa úr ágreiningi saman
- Brosa

Styrkur: Persónulegur þroski, að auka þekkingu, þættir sem auka lífsgæðin, leiðir okkur til að ná árangri og eykur sjálfstraustið. Styrkur er hjarta menntunar.

Áhrif: Þörfin fyrir að ná árangri, finnast maður mikilvægur.

Skóli: Það sem kennari getur gert:

- Einstaklingsmiðað nám, aðlaga efni að ólíkum þörfum nemenda
- Hjálpa öllum að ná árangri

- Byggja á styrkleikum hvers nemanda (fjölgreindir)

Frelsi: Þörfin fyrir sjálfstæði, hafa val og taka ákvarðanir fyrir sig.

Skóli: Það sem kennari getur gert:

- læra nöfn allra,
- heilsa nemendum,
- kynnast nemendum vel
- leyfa þeim að kynnast þér
- hópavinna
- vinna að góðum hópanda
- vera reglulega með bekkjarfundi, leysa úr ágreiningi saman
- Brosa

Styrkur: Persónulegur þroski, að auka þekkingu, þættir sem auka lífsgæðin, leiðir okkur til að ná árangri og eykur sjálfstraustið. Styrkur er hjarta menntunar.

Fimm grundvallarþarfir

Ást og vinátta

Að tilheyra, Þykja vænt um, Deila me.ð öðrum, Vinna saman

Áhrifavald

Afrek, Mikilvægi, Hafa forystu, Sjálfstjórn, Eitthvað þýðingarmikið

Gleði og ánægja

Leikur, Skopskyn, Kæti, Spenna

Frelsi og sjálfstæði

Sköpun, Valmöguleikar, Sveigjanleiki, Opinn fyrir nýjungum.

Örugg lífsafkoma

Fæði, Klæði, Húsaskjól, Öryggi, Vernd, Heilsa.

Grundvallarþarfir eru arfgengar

SAMEIGINLEGAR ÖLLUM MÖNNUM - DRÍFA OKKUR ÁFRAM

Við erum sjálf ábyrg fyrir því hvernig við sinnum þörfum okkar en þurfum að skapa skilyrði svo aðrir geti líka sinnt þörfum sínum af ábyrgð. Takið eftir að hægt er að svala þörfunum bæði á „góðan og gagnlegan hátt“ og „ljótan og leiðinlegan“.

GRUNDVALLARÞARFIR

UMHYGGJA	ÁHRIF	FRELSI	ÁNÆGJA	AFKOMA
Ást Láta sig varða Deila með öðrum Samvinna Viðurkenna Taka þátt Náin kynni Ástúð Taka í fóstur Ala önn fyrir Fæða	Afrek Hæfni Sjálfstjórn Mikilvægi Þýðing Samkeppni Yfirburðir Stjórnun Skipulag	Hreyfing Val Til Frá Sveigjan- leiki Sjálfkrafa Sköpun Einkamál Opið viðmót	Leikur Nám Skopskyn Gleði Kæti Spenna Ákafi	Fæði Klæði Hvíld Skjól Kynhvöt Öryggi Heilsa
SINNT Í GEGNUM Fjölskyldu Vini Vinnufélaga Hópa Samvinnu Þátttöku	SINNT Í GEGNUM Vinnu Verkefni Tómstundir Megrún Líkamsrækt Mont Frekju Þjálfun Menntun Vera sterkur	SINNT Í GEGNUM Ferðalög Tilbreytingu Vera frjáls Frjálshuga Setja mörk Valmögu- leiki Gefa sér tíma Gefa rými Sjálfstæði	SINNT Í GEGNUM Leik Nám Að njóta Nýjunga- girni Nýbreytni Áskorun Sköpun Vera leikandi	SINNT Í GEGNUM Spara Áætla Vinna sér inn Tryggja Vernda Borða Sofa Gæta heilsu Njóta kynlífs

Áhrifaþörfin

Hugmyndir að verkefnum

Hrósleikur:

Nemendur sitja í hring og hrós er látið ganga hringinn.

Hæfileikabingó:

Nemendur fá einskona bingóspjald (16 reitir) með ýmiskonar hæfni sem einhver í hópnum gæti búið yfir. Þeir ganga á milli og spyrja hvorn annan um hvort þeir búi yfir þessari hæfni og krossa við þegar einhver er fundinn. Sá sem fyrstur fær 10 krossa vinnur.

Þrjú réttir og einn rangur:

Í þessum leik eiga nemendur að skrifa niður þrjú hæfileika sem þeir búa yfir og einn sem á ekki við um þá. Þeir lesa þetta svo upp og hinir giska hvað af þessu er ekki rétt.

Klippiverkefni:

Nemendur útbúa saman plakat með myndum klipptum út úr tímaritum/dagblöðum sem tákna áhrifaþörfina á einhvern hátt.

Bingóspjald

Hef/ur góða stjórn á skapinu	Góð/ur í lestri	Góð/ur í stærðfræði	Syngur vel
Góð/ur í að spila á hljóðfæri	Hleypur hratt	Góð/ur í að leysa krossgátur	Skipulagður
Góð/ur í að dansa	Getur farið í splitt	Góð/ur í að teikna	Góð/ur í að segja brandara
Góð/ur í að segja sögur	Góður vinur/ góð vinkona	Góð/ur í að elda mat	Góð/ur í að púsla

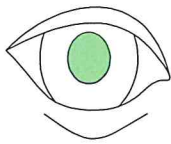
Bingóspjald

Hef/ur góða stjórn á skapinu	Góð/ur í lestri	Góð/ur í stærðfræði	Syngur vel
Góð/ur í að spila á hljóðfæri	Hleypur hratt	Góð/ur í að leysa krossgátur	Skipulagður
Góð/ur í að dansa	Getur farið í splitt	Góð/ur í að teikna	Góð/ur í að segja brandara
Góð/ur í að segja sögur	Góður vinur/ góð vinkona	Góð/ur í að elda mat	Góð/ur í að púsla

Ást og umhyggja

Við finnum

Við sjáum

Við heyrum

Við höfum frelsi til að velja sjálf

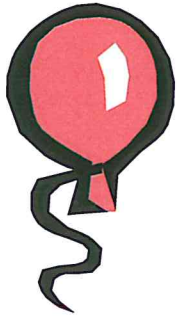

Gleði og ánægja

Nafn: _____

Hvernig skemmti ég mér; Hvað finnst mér gaman?:

Ein(n) og sjálf(ur): _____

_____

Í skólanum: _____

_____

Heima: _____

_____

Utan dyra: _____

_____

Í fríum: _____

_____

Frístundiðja sem ég stunda:

_____

_____

Frístundiðja sem mig langar að prófa einhvern tímann:

_____

_____

Áætlun um að auka við gleði mína og ánægju næstu daga:

_____

_____

_____

Mitt og þitt hlutverk

Í þessu verkefni eru nemendur fengnir til þess að skilgreina hlutverk hvers og eins, nemenda, kennara, stuðningsfulltrúa, skólaliða. Mitt og þitt hlutverk er ekki ósvipað starfslýsingum á vinnustöðum. Hjálpar okkur til að sinna því sem okkur ber að sinna og vera ekki að vasast í því sem er ekki í okkar verkahring. Það er mikilvægt að nemendur eigi sem mesta hlutdeild í listanum sem gerður er og skapa góða umræðu um það sem kemur upp. Oft nefna nemendur eitthvað sem er ekki hlutverk þeirra eða starfsfólks og þá er það rætt og sett undir listann ekki hlutverk (sjá verkefnablöð). Við reynum að forðast að telja upp ekki reglur, heldur teljum upp jákvæða hegðun. Dæmi um hlutverk nemenda:

Ekki hlaupa á ganginum → ganga á ganginum.

Frekari upplýsingar er að finna í liltu hverri eftir Diane Gossen sem Magni Hjálmarsson hefur þýtt og er til á bókasafni skólans.

Mitt og þitt hlutverk

Hlutverk nemenda

Hlutverk kennara

Leiðbeiningar á umræðufundum

(Hugsað að setið sé í hring með eða án borðs)

Á fundunum mega menn tala frjálst, en þurfa að fylgja eftirfarandi reglum:

1. Allar athugasemdir eiga að varða spurninguna eða málefnið sem er verið að ræða, en ekki það sem aðrir segja. Bæði jákvæðar og neikvæðar athugasemdir um það sem aðrir segja í hringnum ber að forðast. Segðu bara það sem þú vilt um málefnið á uppbyggilegan hátt. Talaðu frá hjartanu.
2. Aðeins einn talar í einu. Allir aðrir eiga að temja sér að hlusta fordómalaust á hvern þann sem talar. Sumum finnst gott að gefa skýrt til kynna hver hefur orðið. Að láta orðið ganga frá manni til manns er ein leið. Aðrir nota einhvern hlut (fjöður eða stein) sem sá sem talar heldur á og réttir næsta manni, sem hefur gefið merki um að vilja tala, þegar hann hefur lokið máli sínu.
3. Ekki er skylda að taka þátt í umræðum. Engan má þvinga til þátttöku gegn vilja sínum. Engum má refska á nokkurn hátt fyrir að segja PASS.
4. Jafnframt þurfa allir á fundinum að finna að þeim sé boðið að tjá sig. Ráð þarf að hafa til að tryggja að einhverjir fáir yfirgnæfi ekki umræðurnar. Afslappað andrúmsloft og fordómalaus hlustun hjálpar venjulega feimnu fólki og hljóðu að tjá sig og heldur aftur af þeim sem framgjarnastir eru. Að láta orðið ganga hringinn og bjóða þannig öllum að taka þátt með því einfalda ráði að nefna nöfnin, getur hjálpað til við að ná jafnari þátttöku í umræðunum.
5. Það er oft betra að vera í litlum hópi, 10 – 15. Þá er minni tímapressa á hvern og einn.
6. Hópstjórinn leiðir umræðurnar á fundinum og leitast við að vera fordómalaus. (Þ.e. hann forðast að segja “fínt”, “gott”, “frábært” eða “fráleitt”, “vonlaust”, “kemur ekki til greina”, því hvort sem athugasemdin er jákvæð eða neikvæð getur hún litið út sem samanburður á tveimur tillögum.) Hann dregur saman aðalatriði í máli manna, ef nauðsynlegt er upp á skýrleikann. (Þ.e. “Ef ég skil þig rétt þá ertu að segja að...”)
7. Hvorki má leyfa lítilsvirðandi athugasemdir um sjálfan sig né aðra. Koma þarf á einhvers konar merkjamáli til að nota þegar þetta kemur fyrir. (T.d. spjaldi sem á stendur: NIÐRANDI). Bregðast þarf líka við orðum eins og: “Sjálfsagt er enginn sammála mér, en...” eða orðum eins og: “Ég er nú ekki mjög góður í...”
8. Sá sem hefur orðið á að geta komið máli sínu á framfæri á þann hátt sem honum finnst þægilegast: Segja sögu sína, nota dæmi, dæmisögur eða líkingar eða beita skilgreiningum o.s.frv.
9. Sumum hópum hefur fundist gagnlegt að hvetja þátttakendur til að hugsa hýlega til þess sem hefur orðið hverju sinni. Á þann hátt styðja þeir ræðumann og falla síður í þá gryfju að gera sig merkilega gagnvart einhverri missmíð í málflutningi annarra, þegar þeir fá orðið.

Áætlun um að gera betur

Mundu að það er í lagi að gera mistök.
Mistök eru til þess að læra af.

Hvað gerðist? Hvað gerðir þú? Reyndu að segja frá án þess að nota afsakanir og ásakanir.

Þú gerðir þetta ekki af ástæðulausu. Hvaða þörf heldur þú að þú hafir verið að uppfylla? Settu X við það sem þú heldur að eigi við.

Varstu að standa með vini/vinum þínum?
Varstu að gera eins og félagi þinn vildi (félagar þínir vildu)?

Varstu að standa með sjálfum þér?
Varstu að hefna þín?
Vildir þú hafa stjórnina?
Vildirðu að öðrum finndist þú flott/ur eða flink/ur?

Var þetta gert til að hafa gaman?

Varstu eirðarlaus og áttir erfitt með að vera kyrr?
Fannstu fyrir þvingun og varðst þjósk/ur?

Hvernig hafði það sem þú gerðir áhrif á þarfir annarra? Settu hring utan um það sem við á.

Nefndu 2 kosti sem þú vilt búa yfir:

Hvernig hegðun/framkoma lýsir þessum kostum?

Gerðu áætlun um hvernig þú getur gert betur og uppfyllt þarfir þínar án þess að það komi niður á þörfum annarra?

Ef þú stendur við áætlunina þína, hvað segir það um þig?

Dagsetning og undirskrift: _____

Eftirfylgni:

- Hitta umsjónarkennara aftur þann: _____
- Hitta deildarstjóra aftur þann: _____
- Hitta skólustjóra/aðstoðarskólustjóra aftur þann: _____

Óskaveröldin

Kennslu í óskaveröldinni er ætlað að gera nemendur meðvitaða um eigin langanir og væntingar sem ráðast af þörfum þeirra og hvað veldur óánægju hjá þeim. Í framhaldi af þessu verkefni er þeim ætlað að læra að takast á við óánægju sína með því að læra um lífsvagninn.

Í heila okkar er svæði sem við getum kallað óskaveröld. Óska merkir það allra besta sem við getum hugsað okkur. Í óskaveröldinni eru myndir af öllu því fólki og öllum þeim hlutum sem skipta okkur máli og gera okkur hamingjusöm. Þetta er eins konar myndaalbúm.

Dæmi um myndir í óskaveröldinni: Fólk sem skiptir okkur miklu máli (fjölskylda, vinir, vinnufélagar, dýr), hlutir sem skipta okkur máli (myndaalbúm, sæng, bangsi, tölvan), matur og drykkur (uppáhalds), gildi (sá sem þú vilt vera, gildin þín), það sem okkur finnst gaman að gera (áhugamál).

Myndir í óskaveröldinni lýsa einhverju sem okkur langar í/til. Ef við skoðum þessar langanir sjáum við að þær uppfylla einhverja þörf og mjög oft fleiri en eina þörf. Óskaveröldin er safn af myndum í huga þínum en raunveruleikinn er það sem gerist utan hans. Skynfæri þín eru eins og myndbandsupptökuvél á því sem gerist í raunveruleiknum. Við búum til þekkingu úr því sem við skynjum og til verður safn af upplýsingum sem við köllum þekkingu. Óskaveröldin er hluti þess svæðis sem inniheldur þekkingu okkar. Við leitumst alltaf við að bera saman myndir úr raunveruleikanum við þær myndir sem eru í óskaveröldinni okkar. Þegar myndirnar passa saman merkir það að við fáum

það sem við viljum. Við erum glöð. Ef raunveruleikinn passar ekki við þær myndir sem við höfum í óskaveröldinni veldur það vanlíðan.

Óskaveröldin

Skrifaðu í höfuðið eða teiknaðu myndir af því sem er í óskaveröldinni þinni. Það getur verið fólk, sá sem þú vilt vera, hlutir sem skipta þig máli, matur og drykkur og það sem þér finnst skemmtilegt að gera.

Hvaða ljós kvikna?

Litið ljósin eftir því sem við á. Engin rétt eða röng svör.

Hætta Gleði Hlutlaust
Rautt Gult Grænt

☐	☐	☐	Ég mæti manni með hund
☐	☐	☐	Svartur köttur gengur yfir götuna fyrir framan mig
☐	☐	☐	Stórir reykjarbólstrar stíga til himins framundan, á leið heim
☐	☐	☐	Slökkvibíll með blikkandi ljós fyrir utan eitthvert hús
☐	☐	☐	Slökkvibíll með blikkandi ljós fyrir framan húsið mitt
☐	☐	☐	Ég sé einhvern gamlan mann detta í hálfu
☐	☐	☐	Ég sé vin(konu) minn/mína detta í hálfu
☐	☐	☐	Ég sé besta vin minn koma á móti mér
☐	☐	☐	Ég sé fólkið í næsta húsi koma á móti mér
☐	☐	☐	Ég á að heimsækja forseta Íslands
☐	☐	☐	Ég frétti að kennarinn ætli með okkur í Árbæjarsafn
☐	☐	☐	Ég heyri á veðurfréttum að mikið óveður sé í aðsigi
☐	☐	☐	Ég man að ég gleymdi að læsa hjólinu mínu
☐	☐	☐	Þegar ég opna útidyrnar heima hjá mér finn ég reykjarlykt
☐	☐	☐	Þegar ég opna útidyrnar finn ég bökunarlykt
☐	☐	☐	Þegar ég sting hendinni niður í töskuna mína lendi ég í kaldri bleytu
☐	☐	☐	Heima hjá vini mínum finn ég öðruvísi lykt en heima hjá mér
☐	☐	☐	Útivistartími minn er liðinn. Þegar ég ætla inn, biður vinur minn mig að vera lengur úti.
☐	☐	☐	Ég hitti í bíó strák sem einu sinni stríddi mér
☐	☐	☐	Þegar ég kem í skólann segir kennarinn að það sé próf.
☐	☐	☐	Þegar ég kem í skólann fara krakkarnir að stríða mér
☐	☐	☐	Þegar ég kem í skólann hitti ég skólastjóran á ganginum

Safn lífsgilda

Þú getur byrjað með því að biðja nemendur að skrifa upp hvaða reglur gilda í fjölskyldunni.

Síðan biður þú þau að finna hvaða lífsgildi liggur að baki reglunni.
Af hverju hefur fjölskylda þín sett þessa reglu?

Skrifið saman einhverjar reglur og hjálpist að að finna á hvaða lífsgildum þær byggjast. *Notið bls. 3 til að sýna dæmigerðar fjölskyldureglur.*

Ef tími er til látið þá nemendur vinna saman tvo og tvo til að bera sig saman, hvaða regla er sameiginleg.

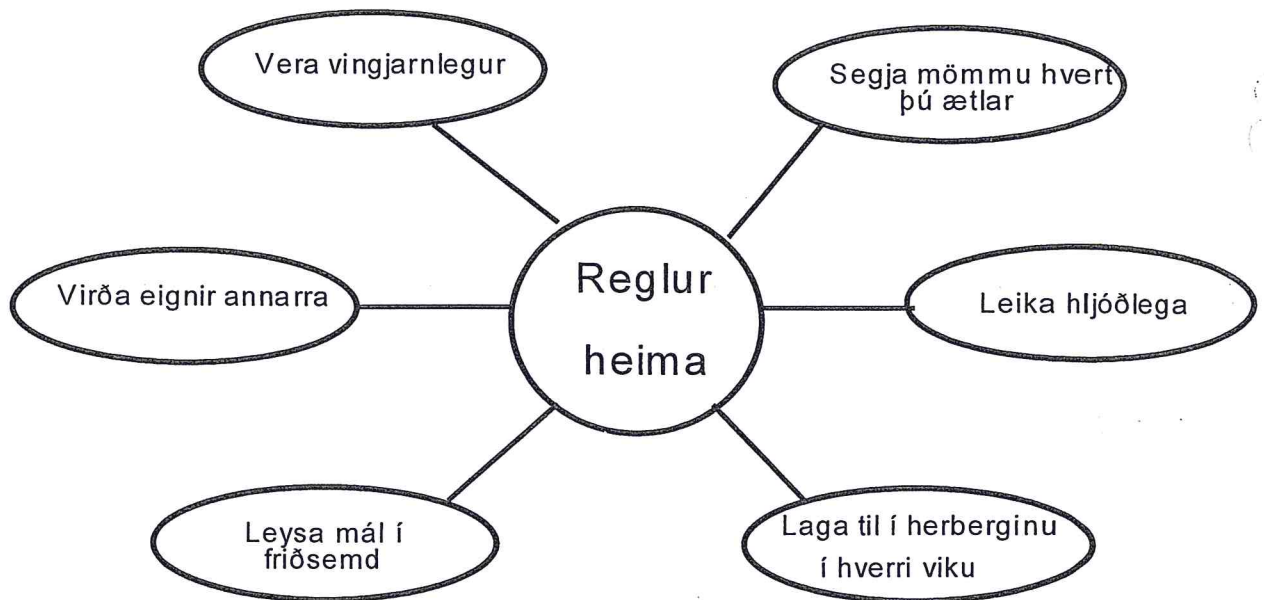

LÍFSGILDI Í FJÖLSKYLDUM

Markmið: Að láta börn og unglunga leiða hugann að eigin reglum heima og hvaða lífsgildi fjölskyldan telur mikilvæg.

Tæki: Krítar- eða flettitafla.

Til umræðu: Spyrjið börnin hvort það gildi einhverjar sérstakar reglur heima hjá þeim. Til dæmis: *Talið um hvað þið viljið. (notið tíma með börnunum í að spyrja og ræða hvað pabbi og mamma vilja – notið þeirra mál)*

Að því loknu er spurt: “Af hverju hafið þið þessar reglur? Hvaða lífsgildi liggja að baki þeim?”

Takið hverja reglu og tengið lífsgildum, þ.e.:

- ◆ Ekki slást—fólk á skilið að vera óttalaust og öruggt.
- ◆ Ekki taka hluti—fólk á skilið að hafa hlutina sína í friði. Hjálpa til á heimilinu—við ætlumst til samábyrgðar. Takið saman þau gildi sem eru eins hjá öllum.

Könnun á lífsgildum í fjölskyldum

1. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um að hjálpast að?
2. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um að sýna því umburðarlyndi að ekki eru allir eins?
3. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um að sýna öðru fólki umhyggju án skilyrða?
4. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um hvernig leysa eigi úr ágreiningi?
5. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um einkamál og trúnað?
6. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um varkárni og öryggi?
7. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um tryggð og trúmennsku?
8. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um persónufrelsi?
9. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um ábyrgð?
10. Hvað finnst ykkur í þinni fjölskyldu um gæði og göfuglyndi? Glæsileik? Dugnað?

Dæmigerður listi yfir lífsgildi

- Bjóða aðstoð
- Hjálpast að
- Hafa tíma fyrir sjálfan sig
- Ábyrgð
- Virða aðra
- Tryggð og trúmennska
- Allir taka þátt
- Allir hafa sérstaka hæfileika
- Standa við skuldbindingar
- Trúa á æðri mátt
- Eiga saman góða stund
- Gullna reglan
- Hefðir
- Tryggð
- Opinskáar samræður
- Allir eru einstakir
- Segja satt
- Skiptast á að ráða

Samkomulag

Segðu nemendum að þú ætlir að láta þau „búa til“ bekkinn sem þau vilja vera í. Talaðu um hvað þau vilja sjá heyra og finna í þeim fullkomna draumabekk. (Teiknaðu Y-spjald á töfluna). Þegar nemendurnir hafa áttað sig á því eftir hverju þú ert að leita, láttu þau þá vinna í fjögurra manna hópum og láttu þau fylla út Y-spjald

Safnaðu vinnublöðum frá hópunum og settu allar hugmyndir á eitt blað. Líku orðalagi steypst saman.

Fyrir næsta verkefni láttu börnin kjósa um þau lífsgildi sem þau vilja fyrir bekkinn. . (Þú getur notað límmiða sem eru rauðir deplar).

Sameinaðu lífsgildis hugmyndirnar aftur og búðu til stærra veggspjald til að hafa í stofunni. Notaðu lífsgildisspurningarnar fjórar þegar einhver gerir mistök. (bls. 10).

UPPBYGGING

1. Hvaða lífsgildi finnst okkur mikilvægust?
2. Finnst þér það líka?
3. Ef þér finnst það, hverju þarftu þá að breyta?
4. Ef þú lagfærir það sem aflaga fór, hvað segir það þá um þig.?

T - Spjald

Er:

Er ekki:

Er:	Er ekki:

Y - Spjald

